

POSTANOWIENIE

Dnia 22 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk

w sprawie z wniosku P.T.
przy uczestnictwie A.R., R.R. i Gminy C.
o ustanowienie drogi koniecznej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 22 listopada 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki postępowania A.R.
od postanowienia Sądu Okręgowego w B.
z dnia 22 marca 2019 r., sygn. akt II Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od uczestniczki postępowania A.R. na rzecz wnioskodawcy P.T. kwotę 240 (dwieście czterdzieści 00/100) złotych tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od

orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca uczestniczka A. R. wskazała, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona ze względu na rażące naruszenie przepisów prawa materialnego, polegające na błędnej wykładni art. 145 § 1, 2 i 3 k.c. oraz art. 64 ust. 2 Konstytucji RP, a także naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na jego wynik, tj. art. 217 § 2 i art. 253 k.p.c.

Jak przyjmuje się w utrwalonej judykaturze Sądu Najwyższego, przesłanka oczywistej zasadności skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze prima facie zasługują na uwzględnienie. Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą zatem mieć kwalifikowany charakter, odnosić się do konkretnych, powołanych przez skarżącego przepisów prawa i być dostrzegalne na pierwszy rzut oka (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, z dnia 22 marca 2001 r., VCZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156 i z dnia 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18, niepubl.).

Bliższa analiza wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwalała stwierdzić istnienia powołanej przyczyny kasacyjnej.

Przepis art. 145 § 2 i 3 k.c. operuje dyrektywami o ogólnym charakterze, które zakładają potrzebę wyważenia kolidujących często interesów uczestników postępowania o ustanowienie służebności. Ujęcie takie pozostawia pewien zakres swobody sądowi w zakresie wyboru alternatywnych opcji przebiegu drogi koniecznej. W zaskarżonym postanowieniu Sąd Okręgowy, nawiązując do wskazówek wynikających z art. 145 k.c., dokonał wyboru odmiennego niż Sąd Rejonowy wariantu drogi koniecznej, wskazując m.in. na praktyczną niemożność

korzystania ze szlaku wiodącego po działkach Gminy C. w okresie jesienno-zimowym, co wykluczało uznanie tego szlaku za zapewniający realizację potrzeb nieruchomości władnącej i bardzo małą powierzchnię służebności biegnącej po działce nr 526/2. Uznał przy tym, że wytyczenie drogi koniecznej przez tę działkę nie będzie nadmiernie uciążliwe, ponieważ służebność nie koliduje z przeznaczeniem działki i jej aktualnym sposobem wykorzystywania.

Motywy wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania sprowadzały się do próby polemiki z tym stanowiskiem, której podstawą było przekonanie, że optymalnym rozwiązaniem w świetle art. 145 § 2 i 3 k.c. byłby odmienny przebieg drogi koniecznej, zgodnie ze szlakiem wytyczonym przez Sąd Rejonowy. Wywody te stanowiły w istocie streszczenie uzasadnienia podstaw skargi kasacyjnej i nie pozwalały uznać, że sposób wyważenia interesów uczestników postępowania dokonany w zaskarżonym postanowieniu był błędny, a tym bardziej, by był on wadliwy w stopniu prowadzącym do oczywistej i widocznej już na pierwszy rzut oka nieprawidłowości zaskarżonego postanowienia.

W szczególności, wbrew wywodom wniosku, Sąd Okręgowy nie przyjął, że odpowiedni dostęp do drogi publicznej powinien być „najkorzystniejszy” dla nieruchomości władnącej; nie uznał również, by z art. 145 § 2 k.c. wynikał nakaz wytyczenia drogi koniecznej w sposób najmniej uciążliwy dla właściciela nieruchomości władnącej. Przeciwnie, uznał, że z art. 145 § 2 k.c. wynika zasada proporcjonalności, a droga konieczna powinna najlepiej odpowiadać potrzebom nieruchomości władnącej, a jednocześnie stanowić najmniejsze obciążenie wszystkich gruntów, przez które przebiega.

Ponadto, Sąd Okręgowy ustalił, że szlak wytyczony przez Sąd Rejonowy jest w bardzo złym stanie technicznym, dojazd po nim do nieruchomości władnącej jesienią i zimą jest „praktycznie niemożliwy” samochodem osobowym, nie jest do niego w stanie dotrzeć karetka pogotowia ani wóz straży pożarnej, z drugiej zaś strony - na działce nr 526/2 w części objętej wytyczoną drogą konieczną nie znajdują się żadne obiekty budowlane, w przeszłości biegły tamtędy tory, a istniejące służebności na tej działce nie kolidują z przebiegiem drogi koniecznej.

Ustalenia te, zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c., były wiążące dla Sądu Najwyższego, a kwestionowanie ich w ramach podniesionego w skardze kasacyjnej zarzutu naruszenia art. 253 k.p.c. było niedopuszczalne, ponieważ zarzut ten w istocie zmierzał do podważenia oceny dowodu dokonanej przez Sąd Okręgowy (art. 398³ § 3 k.p.c.). Podstawy do podważenia tych ustaleń nie tworzył także zarzut naruszenia art. 217 § 2 k.p.c., zważywszy, że jak przyjęto w judykaturze, dopuszczenie spóźnionego dowodu przez sąd, nawet jeżeli uchybiałoby temu przepisowi, nie może stanowić skutecznego zarzutu kasacyjnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2019 r., II CSK 353/18, niepubl.).

Na ocenę tę nie mogły rzutować ogólne odwołania do art. 64 ust. 2 Konstytucji RP, zważywszy dodatkowo, że służebności gruntowe o charakterze przymusowym, do których należy służebność drogi koniecznej, współkształtują treść prawa własności, a tym samym nie powinny być traktowane w kategoriach jej ustawowego ograniczenia w rozumieniu art. 64 ust. 3 Konstytucji RP.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 w związku z art. 13 § 2 i art. 520 § 3 w związku z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

as]

aj